

Socioloog Ignace Glorieux over vakantie vroeger en nu

‘Vakantie is ideaal om routines in vraag te stellen’

Het lijkt zo'n evidentie: op vakantie gaan. Dat is het eigenlijk niet. We gaan nog maar een goede vijftig jaar echt op vakantie. En hoe contradictorisch dat ook mag klinken, op vakantie gaan zorgt voor alsmear meer stress. Nochtans hebben we in de hele geschiedenis nog nooit zoveel vrije tijd gehad. Professor sociologie Ignace Glorieux (VUB) zet één en ander in perspectief en daarvoor kan je maar beter even gaan zitten.

Professor, is vakantie eigenlijk een basisbehoefte van de mens?

‘Moeilijk te zeggen. Het komt in zekere zin voort uit de rituelen die mensen al heel vroeg hadden om de tijd te onderbreken. Nieuwjaar bijvoorbeeld stond voor het oude jaar afsluiten en dan verder gaan. Bij vakantie sluit je eigenlijk het werkjaar af en kom je als herboren terug. Al was vakantie vroeger iets anders dan nu. In een landbouwsamenleving liep dat wat mee met de seizoenen. In sommige periodes kon men dan weinig doen.’

Sinds wanneer gaan we dan echt op vakantie?

‘Pas vanaf de jaren zestig hebben de mensen betaalde vakantie. Veertien dagen in de zomer was dat. De middenklasse begon toen naar het Zuiden te trekken. De Côte d'Azur had toen iets magisch, bijna mythisch zelfs. Het massatoerisme is iets van begin jaren zeventig, toen mensen goedkoop naar Spanje konden met het vliegtuig of de bus. Op vakantie gaan was vanaf dan niet meer zo uitzonderlijk. Zelfs exotische vakanties zijn dat nu niet meer. Het is allemaal gewoon geworden.’

U deed grote onderzoeken naar het tijdsgebruik van de Vlamingen. Wat blijkt: we denken allemaal dat we het drukker hebben, maar eigenlijk is dat niet zo.

‘We hebben het misschien wel drukker, maar dat wil niet noodzakelijk zeggen dat we meer werken, want dat

is inderdaad niet het geval. En het aantal uren dat we aan het huishouden besteden neemt globaal ook af. Onze vrije tijd is wel een belangrijke bron van drukte geworden. Er is de zorg om die vrije tijd goed te besteden. Daarnaast is er ook de stress om niet de verkeerde vakantie te kiezen. Op vakantie gaan en dan wel zien wat we gaan doen? Neen, in januari zijn we al boekjes aan het bekijken. En gewoon een weekendje niets plannen? Dat is moeilijk geworden voor ons.’

Nochtans werd ooit voorspeld dat we net door alle technologie meer tijd zouden hebben?

‘In de jaren zestig werd gewaarschuwd dat er een catastrofe op til was. Mensen zouden nauwelijks nog moeten werken door al die technologische ontwikkelingen. Men dacht dat we ons in de toekomst te pletter zouden vervelen. Dat werd toen echt als het grootste probleem voor het einde van de eeuw gezien. Men verwachtte dat mensen daarom onnozele dingen zouden doen. Ze zouden verslaafd geraken aan alcohol en losbandig gaan leven. Dat is niet gebeurd, omdat het consumptieniveau altijd maar hoger gelegd werd.’

Was tijd hebben ooit wel oké?

‘In de negentiende eeuw was tijd hebben een vorm van snobisme. Toen gingen men

zelfs wandelen met schildpadden om dat te accentueren. Mensen hebben altijd al willen tonen dat ze overvloed hadden. Primitieve culturen organiseerden ‘potlachs’. Rituelen waarbij mensen weelde verbranden of vernietigen. Daar ontleende men status aan. *‘Kijk eens, ik heb zoveel dat het me niet kan schelen, dat ik het kan vernietigen.’*

In de jaren zestig dacht men dat er een catastrofe op til was. De mens zou zich in de toekomst dood vervelen.

Professor Ignace Glorieux

Wel later, in de negentiende eeuw, deed men dat met tijd. Je niet meer nuttig maken was een teken dat je het gemaakt had. Dat je dus tijd kon vernietigen. Vandaag is het net omgekeerd. Iemand die succes wil uitstralen, moet druk bezig zijn. Niet doen, lui zijn, je vervelen is tegenwoordig het ergste wat er is. Dan tel je niet mee. En dat geven we ook door aan

onze kinderen met alle gevolgen van dien. Ze mogen zich niet vervelen. We klagen graag dat we het te druk hebben, maar ik geloof de mensen niet die zeggen dat ze graag eens niets willen doen.’

Dus onthaasten wordt geen nieuwe trend?

‘Op langere termijn misschien wel. Er zijn altijd golfbewegingen. Maar we hebben zoveel prikkels rond ons. Er is altijd wel iets dat interessant is. Je hebt het internet, boeken, kranten, dvd's, een goed uitgeruste keuken die mensen niet genoeg gebruiken, met kookboeken waar ze maar twee recepten uit gemaakt hebben. Vijftig jaar geleden konden mensen daar zelfs niet van dromen. En als je niet kan dromen, is het er niet. Dan voel je je ook niet gefrustreerd.’

Gelukkig zien we die keukens niet staan, als we op vakantie zijn.

‘Dat is net één van de toffe dingen aan vakantie. Routine is nodig en het brengt rust. Dat maakt dat het leven vlot loopt. Maar tijdens de vakantie valt alle structuur weg. De omgevingsfactoren zijn anders. De vakantie is eigenlijk de ideale periode om die routines in vraag te stellen. Het is bijvoorbeeld ook de ideale periode om te stoppen met roken. Want zulke dingen zijn verbonden aan routines. Gedaan met eten, sigaret opsteken. Thuiskomen, een glas wijn inschenken. Tv kijken, chips eten. Kom daar los van en je kan die routines doorbreken. Het is goed om de sleur eens los te laten en dingen in perspectief te plaatsen. Daarvoor is de vakantie echt perfect.’ ■

Hilde Van Malderen

Professor Ignace Glorieux over onze tijdsbesteding. ‘Pas in de jaren zestig hebben de mensen betaalde vakantie. Het massatoerisme is iets van de jaren zeventig. Nu is vakantie iets gewoon geworden.’